

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XXI. (a) Cœlestinus III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

alii adimat : quod plerisque iuribus adversatur, in quibus observari jubeatur consuetudo in solutione decimarum, in cap. cum sint. cap. in aliquibus, §. final. hoc rit. in præfenti, & alibi sæpe. Unde dicendum puto, consuetudinem in decimis tunc induci, cum universitas capax eam inducendi per tempus à lege diffinitum, & cum cæteris administrandis, hoc, vel illo modo decimasolvere consuevit, licet ex tali modo decimandi præjudicium aliis inferatur. Probatur quia consuetudinis substantia consistit in generali derogatione legis: sed si hæc lex huic, vel illi, vel certo hominum generi favorabilis sit, & ideo si generaliter in populo fuerit usitatum aliquid in materia decimarum, quod æquè ab omnibus observetur, erit dicenda consuetudo, quia illud principaliter agitur, ut juri communi derogetur; damnum autem, quod huic, vel illi privato inferitur, in consideratione non est, quia secundariò, & non principaliter intenditur in consuetudinis inductione. Ergò cum jus decimarum per consuetudinem immutatur, ea intervenire debent, quæ ad inducendam consuetudinem desiderantur, ut scilicet rationabilis sit, & iusta, non divino, aut naturali juri contraria, sed illud inducens, quod lege præcipi posset, ut post alios rectè explicant Lessius de iustitia lib. 2. cap. 6. num. 55. Salas eodem tract. disputat 19. sect. 5. Suarez dict. lib. 7. de legibus, cap. 6. Item ut sit per tempus diuturnum observata, & legitime præscripta. Quantum autem temporis requiratur jure communi, non est diffinitum, licet jure Regio decem, vel viginti anni requirantur, ut consuetudo legem civilem abroget, l. 5. titul. 2. part. 1. communiter tamen docetur, consuetudinem contra jus civile decennio præscribi, quia eo jure exigitur consuetudo longæva, l. 1. 2. §. 3. C. que sit longa consuetudo: longum autem tempus censetur decem annorum, ex titulo Codicis de præscrip. long. temp. Quod si consuetudo sit præter jus canonicum, decem anni sufficiunt; si autem contra illud, quadraginta desiderantur, quia adversus ecclesiasticas res, aut

personas non præscribitur minori spatio, quam quadraginta annorum, ut docetur in dict. l. de quibus, Jason. num. 44. & 45. Abbas in dict. cap. final. de consuet. num. 11. Covar. lib. 1. variar. cap. 17. num. 8. Gutierrez lib. 2. canonic. cap. 21. num. 58. Suarez de legibus dict. lib. 7. cap. 15. num. 2. Salas eodem tract. disput. 19. sect. 4. Parladorius different. 39. à num. 8. Salazar de usu & consuet. cap. 5. num. 1. ex quibus constat, hanc esse communem doctrinam, & ex Lessio dict. num. 45. Ultra hæc duo requisita illud etiam desideratur, ut ab iis consuetudo inducatur, qui facultatem habent eam inducendi per actum frequentiam, quæ ex adductis in tit. de consuetudine petenda sunt: bona autem fides, seu titulus, non exigitur in consuetudine, sed solum in præscriptione; quia horum loco subrogantur diuturnus populi usus, & scientia Principis, saltem præsumpta, ut post alios notat Balbus dict. quest. 10. num. 7. Covar. dict. vers. 10. Salas dict. disput. 19. sect. 5. Suarez dict. lib. 7. cap. 1. n. final. & dict. lib. 1. cap. 13. à num. 7. Sarladorius supra. num. 4. D. Secundum hæc dicendum est, quod si dubitetur cui Ecclesiæ decimæ debeantur, v. g. quia non constat in cuius territorio prædium situm sit, standum erit consuetudini decennali, quæ in hoc casu sufficit, cum sit præter jus: & ita intelligenda sunt tradita à Covar. dict. num. 8. vers. 4. non bene, ut videtur, percepta à Gutierrez dict. num. 58. ut notat Suarez dict. lib. 1. cap. 22. num. 8. Si verò certum sit, cui Ecclesiæ decimæ debeantur jure communi, non aliter ei per consuetudinem auferri poterunt, quam si quadraginta annis præscripta sit. Ex quo falsissimum est quod tradit Abbas dict. capite cum sint, num. 6. Gloss. 3. decimas prædialia adimi posse Ecclesiæ, in qua sita sunt prædia per consuetudinem decennalem; quia, inquit, est præter jus; sed fallitur, cum certo jure diffinitum sit, ei Ecclesiæ hæc decimas deberi, & ideo Abbatem cum ratione reprehendit Suarez d. c. 11. à n. 2.

CAPUT XXI.

(a) Cœlestinus III.

EX parte dilectorum filiorum nostrorum Canonicorum Ecclesiæ tuæ nobis est querela proposita, quod quidam agricultores, cum simul, vel diversis annis temporibus in eodem agro, vel orto diversa semina sparserint, non nisi de unius illorum seminum fructibus decimas illi persolvunt: qui etiam decimas de agrorum proventibus non curant exsolvere, nisi quibusdam deductis expensis, quas faciunt pro illis ad horreum, vel ad aream deportandis. Quia igitur per hoc Canonicis ipsis & Ecclesiæ Dei non modica irrogatur injuria, cum Levitis absque expensis decimas sit inunctum impendi: m. quatinus inquisita diligentius veritate, si rem taliter noveris se habere, agricultores illos, ut de omnibus dictorum prædiorum fructibus, nullis subtractis expensis, sed integras potius decimas, & absque diminutione persolvant, per censuram Ecclesiasticam omni cont. & ap. cess. compellas, & auctoritate nostrâ districtè inhibeas, ne talia de cætero aliquà cupiditate, seu præsumptione attentent,

NOTÆ

NOTÆ

Coelestinus III.] Sic legitur in secunda
Collectione, sub hoc ipso titulo, capite 5.

nullibi tamen exprimitur Prælatus, cui re-
scribat Pontifex; unde cognosci non potest,
de quibus Canonicis in presenti agatur.
Commentarium hujus textus dedi supra in
cap. 4.

CAPUT XXII.

(a) Coelestinus III.

Non est in potestate hominum, cum plantant arbores, vel aliqua terræ semina
mandant, quid eis fatio sit, vel plantatio redditura, cum juxta verbum Apo-
stoli ad literam exponendum, neque qui plantat aliquid plenè faciat, neque qui
rigat, sed Deus, qui tribuit incrementum. Audivimus autem, quod quidam
vestrum de vineis, olivetis, canna mellis, & frugibus non nisi primò deductis ex-
pensis seminum, & laboris, vel agriculturæ decimas curant Ecclesiis exhibere.
Reverà sicut sancti Patres in suis tradiderunt scripturis, de vino, grano, fructibus
arborum, pecoribus, hortis, & negotiatione, & de ipsa etiam militia, & de vena-
tione, & de omnibus bonis decimæ sunt ministris ecclesiæ tribuendæ, ita etiam
ut qui his solvere neglexerint, ecclesiasticâ debeant districtione percelli. Præte-
rea si quis decimas Deo non dederit, quæ sunt tributa agentium animarum,
& ex debito requiruntur, ad decimam partem, ut Augustinus docet, revocati meretur.
Volumus igitur, & districtè præcipimus, quod antequam deducatis de cunctis vestris
bonis collectis expensas, salvis privilegiis (b) Romanæ Ecclesiæ, decimas Ecclesiis, ad
quas pertinent, cum integritate debita persolvatis.

NOTÆ

1. (a) **C**oelestinus III.] Ita legitur in secunda
Collectione, sub hoc titulo, capite 4. nulli-
bi autem exprimitur Prælatus, cui rescri-
bit Coelestinus; quod & in aliis epistolis
ipsius Pontificis sæpe contingit, ut jam no-
tavi.
2. (b) **R**omanæ Ecclesiæ.] Summus enim Ponti-
fex potest privilegium exemptionis à deci-
marum solutione concedere, capite 2. de Ec-
cles. adf. probavi latè supra, in capite 4. Quod

procedit duabus conditionibus concurrenti-
bus. Prima, ut congrua sustentatio ministris
Ecclesiæ suppetat, aliàs nec consuetudine,
privilegio, aut prescriptione obligatio deci-
marum minui, vel mutari valet. Secunda,
ut adsit justa causa concedendi si-
milen exemptionem. Causas autem minuendi
obligationem decimarum ex veteribus
Historicis refert Lemaitre libro 1. de decimis.
capite 5. & jam adduximus in capite 4. hoc ti-
tulo, ex quo commentario præiens petendum
est.

CAPUT XXIII.

(a) Coelestinus III.

EX transmissa querela B. Dolen. Archidiaconi Rectoris Ecclesiæ de N. intel-
leximus, quod cum miles quidam molendinum quoddam ad ventum in
terra quadam infra fines parochiæ suæ, de cujus terræ proventibus decimas so-
lebat Ecclesiæ percipere memorata, construxit, de ipsius molendini obventioni-
bus decimas ei solvere contradicens, in salutis suæ periculum detinere non vere-
tur. Quia igitur fidelis homo de omnibus quæ (b) licitè potest acquirere, sine di-
minutione decimas erogare tenetur, disc. v. p. A. f. m. quat. prædictum militem ad
solutionem decimarum de obventionibus, quæ de opere dicto molendino sibi
proveniunt, sine diminutione aliqua per censuram ecclesiasticam, subl. ap. obf.
compellatis.

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

C g g

NOTÆ